

TAUSTAA:

Hankasalmen seurakunnan viimeisimmän piispantarkastuksen (17.-19.9.2010) loppuraportissa todetaan, että seurakunnan taloudellinen tilanne "on pitkän jatkuvana huolestuttava, sillä seurakunnan menot ovat suuremmat kuin tulot". Raportissa todetaan lisäksi, että "seurakunnan kiinteistömässä on aika suuri". Raportissa seurakuntaa ohjataan tasapainottamaan taloutta luopumalla tiloista, joilla "on ollut jo vuosikausia erittäin pieni käyttöaste".

Vastoin piispantarkasturaportissa esitettyjä toimenpiteitä seurakunta on kompensoinut tulojen vähenemää korottamalla kirkollisveroprosenttia siten, että veroprosentin korottaminen ei käytännössä enää ole mahdollista.

Seurakunnalla ei toistaiseksi ole minkäänlaista päätöstä vähentää kiinteitä kuluja toimitiloista luopumalla, vaikka tilinpäätös on jo useampana peräkkäisenä vuotena ollut alijäämäinen. Seurakunnalla ei myöskään ole minkäänlaista hyväksyttyä suunnitelmaa vuosittaisten kiinteiden menojen vähentämiseksi henkilöstömenoja vähentämällä eli erilaisia palkatun henkilökunnan työtehtäviä lopettamalla.

Vastataksaan kirkkohallituksen yleiskirjeessä 21/2016 kuvattuun seurakunnan toimintaa ja hallintoa sekä taloutta koskeviin puuttumiskynnyksiin, Hankasalmen seurakunnalla tulisi olla "yhteisesti hyväksytty" ja "konkreettisesti vaikuttava" strategia-asiakirja, jossa asetettujen tavoitteiden mukaisesti taloutta määrätietoisesti tasapainotettaisiin eli vuotuiset kiinteistö- ja henkilöstökulut sopeutettaisiin vastaamaan seurakunnan tulorahoitusta ja jäsenpohjaa.

Kiinteistöjen ja toimitilojen näkökulmasta vuosi 2001 edustaa eräänlaista huippua, koska silloin – kirkonkylän seurakuntatalon kokonaisvaltaisen uudistamisen jälkeen – seurakunnan toimitilamäärä on saavuttanut maksimaalisen laajuutensa. Vaikka seurakunnan väkimäärä oli ollut jo 1990-luvulla vähenevä, ja vaikka kehitys oli jatkunut samansuuntaisena, mutta kiihtyvänä, koko 2000-luvun alun, seurakunta toteutti leirikeskus Hännilässä mittavan korjaushankkeen, joka valmistui vuonna 2008.

Vaikka seurakunnan toimitilamäärä on pysynyt samana vuodesta 2001, seurakunnan jäsenmäärä on vähentynyt vuodesta 2000 (5237) vuoteen 2018 (3924) neljänneksellä (25%). Kuluvan valtuustokauden loppuun mennessä (2022) seurakunnan jäsenmäärän arvioidaan vähentyneen yli kolmannekselle (34%) ja seuraavan valtuustokauden loppuun mennessä (2026) yli 40 prosentilla vuoden 2000 tasosta. Kirkollisveroa maksavien seurakunnan jäsenten määrä vähenee arvion mukaan kuluvan valtuustokauden (2019-2022) aikana noin kymmenen prosenttia ja seuraavan valtuustokauden (2023-2026) loppuun mennessä vähintään 20% vuoden 2019 tasosta. [Kirkollisveroa maksavien jäsenten osalta muutos vuodesta 2000 vuoteen 2018 on n. 30%, vuoteen 2022 on n. 35, % ja vuoteen 2026 n. 43%. Vuoden 2000 kirkollisveroa maksavien jäsenten määrä perustuu tässä laskelmassa arvioon.]

Jotta seurakunnan talouden tasapainottamisiin pyrkivillä toimenpiteillä olisivat "yhteisesti hyväksytyjä" ja niillä olisi "konkreettista vaikuttavuutta" seurakunnan luottamushenkilöille järjestetty syksyn 2019 aikana useita tilanteita, joissa avoimen keskustelun ja yhdessä työskentelyn kautta on etsitty yhteistä näkemystä ja hahmoteltu eri vaihtoehtojen prioriteettijärjestystä.

- 11.9. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kohtaaminen (6/19)
- 17.10. Kysely puuttumiskynnysten täyttymiseen liittyen (12/19)
- 26.10. Hiippakunnallinen luottamushenkilöiden neuvottelupäivä (7/19)
- 6.11. Luottamushenkilöiden iltakoulu ja työpaja (12/19)
- 21.11. Kysely priorisointijärjestyksistä (10/19)
- 8.12. Kuopion piispan, lakimiesasessorin ja dekaanin vierailu sekä iltakoulu (12/19)
- 23.1. Lapuan piispan, lakimiesasessorin ja dekaanin vierailu (18/19)
- 11.2. Luottamushenkilöiden työpaja (18/19)

Kirkkoherra on työskentelyjen ja kohtaamisten perusteella koostanut seuraavan tiivistelmän asiakirjaksi "Valtuustokauden 2019-2022 tavoitteet".

Viimeisimmän (11.2.2020) luottamushenkilöiden työpajan perusteella Lapuan piispan ja seurueen vierailu on vahvistanut luottamushenkilöiden jaettua ymmärrystä siitä, millaisia päätöksiä heidän on tehtävä, jotta seurakunta voisi säilyttää asemansa itsenäisenä talous- ja hallintoyksikkönä (*taloudellisten realiteettien hyväksyntä, 4/4*).

Luottamushenkilöiden kesken näyttäisi vallitsevan jaettu tahtotila seurakunnan aseman säilyttämiseen itsenäisenä talous- ja hallintoyksikkönä (*itsenäisyys ensisijainen tavoite 4/4*), samoin enemmistön tahtotila on saada selvitys seurakuntarakenteen ja yhteistyön kehittämisestä käytettäväksi kuluvan valtuustokauden aikana (*yhteistyöselvityksen aikataulu 3/4*).

Seurakunnan kiinteiden menojen karsimiselle asetettua euromääräistä tavoitetta (n. 200 000€ valtuustokauden 2019–2022 aikana) vaikuttaa puoltavan enemmistö valtuutetuista (*3/4*), vähemmistö katsoo euromääräisen tavoitteen olevan ylimitoitettu (*1/4*).

Toimitilojen osalta avoimia kysymyksiä, joihin valtuutetut kokevat tarvitsevansa tarkempia vastauksia ovat käytössä oleva keinovalikoima/ratkaisuvaihtoehdot kulujen vähentämiseksi kunkin toimitilan/kiinteistön osalta (myynti, purku jne.), ennuste toimitilatarpeen kehittymisestä, suunnitelma luopumisjärjestyksestä sekä seurakunnan toimintojen vaatima korvaavien tilojen tarve. Nämä ja muut mahdolliset kysymykset on järkevintä koota yhteen ja ratkaista seurakunnan kiinteistösuunnitelmassa, jonka valmistelulle valtuustokauden tavoitteet -asiakirja antaa suuntaviivat.

Henkilöstön osalta valtuutetut haluavat käydä tarkempaa keskustelua eri työtehtävien/vakanssien keskinäisestä prioriteettijärjestyksestä. Valtuustokauden tavoitteet -asiakirja antaa kuitenkin perusteet yksityiskohtaisemman seurakunnan henkilöstösuunnitelman valmistelulle. Henkilöstösuunnitelmassa auki kirjoitettu työtehtävien/vakanssien lopettamisjärjestys ja yksityiskohtainen aikataulu on tärkeä ennen muuta työntekijöiden ja työyhteisön toimivuuden vuoksi: epävarmuudesta aiheutuva ylimääräinen stressi tuottaa jo nyt monenlaisia lieveilmiöitä työyhteisössä, koska työntekijät ovat jo ymmärtäneet seurakunnan talouden realiteetit ja väistämättömät seuraukset.

VALTUUSTOKAUDEN 2019–2022 TAVOITTEET

eli

*Hankasalmen seurakunnan strategia-asiakirja,
vastauksena piispalta saatuun tehtävänantoon
sekä puuttumiskynnysten vaatimukseen*

LÄHTÖKOHDAT = päätavoite

Hankasalmen seurakunta pyrkii säilyttämään asemansa itsenäisenä talous- ja hallintoyksikkönä myös kuluvaan seuraavan valtuustokauden ajan (2019–2022 + 2023–2026).

REUNAEDDOT

Jotta Hankasalmen seurakunta voisi säilyttää asemansa itsenäisenä talous- ja hallintoyksikkönä, mikään Seurakuntajaon muutosta ja seurakuntayhtymän perustamista koskevan hallinnollisen ohjeistuksen puuttumiskynnyksistä ei saa täytyä.

Puuttumiskynnysten täytyminen voidaan estää vain karsimalla seurakunnan menoja riittävästi suhteessa tulojen ennustettavaan vähenemiseen. (Käytännössä seurakunta ei tee alijäämäisiä talousarvioita vuosille 2021 sekä 2022 ja vuoden 2020 alijäämä saadaan myös kompensoitua, vuotuinen metsätulo riittää poistojen kattamiseen.)

Menojen vähennys kohdistetaan kiinteistö- ja henkilöstömenoihin, ei toimintamenoihin.

Vuotuinen verotulovähennys on n. 20 000€ (veroprosentilla 1,95%)

Vuotuinen valtionrahoitusvähenemä on n. 2000€

Vuotuinen jäsenmäärän vähenemä on n. 100 henkeä.

Vuotuinen metsätulo on n. 50 000€.

Valtuustokauden 2019–2022 osalta kumulatiivinen verotulojen ja valtionrahoituksen yhteisvähenemä on n. 100 000€.

Veroprosentin harmonisoinnin (1,95% >>> 1,6%) vaikutus on n. 150 000€.

Jäsenmäärän vähentymisen perusteella laskettava kiinteistömenojen osuus vähennystarpeesta ("vähemmän väkeä, vähemmän toimitilarvetta" -periaate) tarkastelujaksolla 2000–2020 on n. 80 000€, henkilöstömenojen osuus samalta jaksolta n. 180 000€, yhteensä n. 260 000€ (josta osa henkilöstömenovähennyksestä jo toteutunut).

Hankasalmen seurakunnan vuosittaisia kiinteitä kuluja vähennetään valtuustokauden 2019–2022 aikana n. 200 000€ edestä.

Varaudutaan kirkollisveroprosentin harmonisointiin rovastikunnan muiden seurakuntien veroprosenttien kanssa valtuustokauden 2023–2026 alusta.

TOIMITILAT

Toimitilojan osalta kiinteiden kulujen vähennys voidaan toteuttaa luopumalla leirikeskus Hännilästä, virastotalo Pappilasta sekä aseman ja Niemisjärven seurakuntakodeista. (Vuotuinen metsätulo riittää kattamaan jäljelle jäävän toimitilakannan poistot/ylläpidon.)

Nimettyjen kohteiden karkeasti yhteenlaskettu säästöpotentiaali vuoden 2020 talousarvion luvuilla:
100 000€.

Tarkistetaan kiinteistöjen poistosuunnitelma realistiselle tasolle suhteessa kirkollisveroa maksavien jäsenten määrän kehitykseen.

Yksityiskohtaisempi suunnitelma vähennysten toteuttamiseksi käytännössä (aikataulutus, keinot) jää kirkkoneuvoston valmisteltavaksi niin, että suunnitelmaa toteutetaan seurakunnan vuoden 2021 toiminta- ja taloussuunnitelmassa. *(Hankasalmen seurakunnan kiinteistösuunnitelma, vastauksena piispalta saatuun tehtävänantoon.)*

HENKILÖSTÖ

Henkilöstön osalta kiinteiden kulujen vähennyksiä tavoitellaan vähentämällä tai uudelleen järjestelemällä henkilökunnan työtehtäviä ("vakansseja"), joista tarkastelu kohdistuu emännän, apuemännän, nuorisotyönohjaajan, lapsityöntekijän ja toimistonhoitajan tehtäviin.

Nimettyjen tehtävien karkeasti yhteenlaskettu säästöpotentiaali vuoden 2020 talousarvion luvuilla:
n. 180 000€.

Yksityiskohtaisempi suunnitelma vähennysten toteuttamiseksi käytännössä (aikataulutus jne.) jää kirkkoneuvoston valmisteltavaksi niin, että suunnitelmaa toteutetaan seurakunnan vuoden 2021 toiminta- ja taloussuunnitelmassa. *(Hankasalmen seurakunnan henkilöstösuunnitelma, vastauksena piispalta saatuun tehtävänantoon.)*

YHTEISTYÖ

Hankasalmen seurakunta tavoittelee tuomiokapitulin tukemaa perusteellista selvitystä seurakuntarakenteen ja yhteistyömahdollisuuksien kehittämiseksi naapuriseurakuntien kanssa. *(Varautuminen omien toimien riittämättömyyteen.)*

Selvitys tulee toteuttaa niin, että uusii organisaatorakenne voisi aloittaa valtuustokauden 2023-2026 alusta, mikäli sellaiseen päädytään.